

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/153266,Podsumowanie-akcji-oznaczania-grobow-powstancow-slaskich-znakiem-pamięci-Tobie-P.html>
27.04.2024, 07:07

Podsumowanie akcji oznaczania grobów powstańców śląskich znakiem pamięci „Tobie Polsko” w 2021

Do 27 października 2021 r. podczas 24 uroczystości oznaczono łącznie 29 grobów. Spośród nich 28 leży na terenie województwa śląskiego, a 1 w województwie opolskim.

Akcja oznaczania grobów znakiem pamięci opracowanym przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach rozpoczęła się 5 lipca 2021 r. w dzień setnej rocznicy zakończenia III powstania śląskiego.

Wydarzenia te odbywały się w obecności rodzin powstańców, lokalnych władz samorządowych, duchowieństwa, przedstawicieli środowisk kombatanckich, harcerzy, uczniów oraz z udziałem pocztów sztandarowych.

Znak pamięci „Tobie Polsko” ma formę proporczyka o rozmiarach ok. 20 x 8 cm wykonanego z porcelany nagrobnej. Umieszczono na nim inwokację „Tobie Polsko”, pod którą znajduje się wizerunek orła otoczonego datami powstań, a poniżej napisy „Grób Powstańca Śląskiego” i „Instytut Pamięci Narodowej”. Proporzec jest wzorowany na sztandarze powstańczym „Tobie Polsko”, który wykonano na początku 1920 r. w pracowni przy redakcji „Katolika” w Bytomiu i który obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny. Muzeum posiada także fotografię z uroczystości upamiętniającej uchwalenie Konstytucji 3 Maja, która przedstawia pochód mieszkańców wsi Osiek

Znak pamięci „Tobie Polsko”.

(pow. strzelecki, woj. opolskie) z tymże sztandarem niesionym przez A. Szulca do Rozmierzy. Uroczystości te obchodzono na całym Górnym Śląsku w niedzielę 2 maja 1920 r. i były to pierwsze legalne obchody tej rocznicy na tym terenie. Dzięki postanowieniom artykułu 88 Traktatu Wersalskiego o przeprowadzeniu plebiscytu, dla zapewnienia jego bezstronności, w lutym 1920 r. obszar plebiscytowy wyłączono z państwa niemieckiego i poddano kontroli wojsk alianckich, a pełnię władzy przejęła na nim Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa Górnego Śląska z gen. Henri Le Rondem na czele. Umożliwiło to Polakom legalne demonstrowanie swoich dążeń i używanie symboli narodowych.

Ogłoszona w 2019 r. przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa akcja **„Powstańcy to wiara, nadzieja i cud”**. **Ocalmy groby powstańców śląskich od zapomnienia!** ma na celu zewidencjonowanie jak największej liczby grobów, w których spoczywają powstańcy śląscy, a nie figurują one w dotychczas dostępnych ewidencjach prowadzonych przez instytucje samorządowe i rządowe. Od 2019 r. katowicki oddział IPN poprzez media, instytucje kościelne, organizacje samorządowe, społeczne, harcerskie i Tramwaje Śląskie SA informuje o możliwości zgłaszania takich grobów do IPN; aby to zrobić należy pobrać stosowny formularz ze strony katowickiego IPN i wypełniony przesłać tradycyjną bądź elektroniczną pocztą na adres grobypowstancowslaskich@ipn.gov.pl. Pracownicy OBUWiM po ich otrzymaniu dokonują weryfikacji w oparciu o materiały źródłowe i opracowania. Po jej pozytywnym przejściu rozpoczynana jest również procedura uznania mogiły za grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski. Po jej zakończeniu groby mogą zostać oznaczone znakiem pamięci „Tobie Polsko”.

W odpowiedzi na nasz apel wpłynęło ponad 180 wniosków. Po ich weryfikacji nadano bieg 142 sprawom. Dotyczą one mogił z terenu 46 miejscowości z województwa śląskiego, opolskiego, wielkopolskiego, mazowieckiego oraz jednego ze stolicy Francji.

Dotychczas odbyły się 24 uroczystości oznaczania grobów znakiem pamięci „Tobie Polsko” (w 22 miejscowościach):

[5 lipca 2021 – Jastrzębie-Zdrój, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Józefa Hetmańskiego](#)

[8 lipca 2021 – Bytom, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Władysława Targalskiego](#)

[15 lipca 2021 – Katowice, oznaczenie grobu powstańca śląskiego ks. mjra Karola Woźniaka](#)

[23 sierpnia 2021 – Ruda Śląska, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Augustyna Wieszołka](#)

[24 sierpnia 2021 – Chełm Śląski, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Piotra Wadasa](#)

[10 września 2021 – Tarnowskie Góry, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Józefa Milarskiego](#)

[13 września 2021 – Blachownia, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Adama Kmiecica](#)

[17 września 2021 – Czerwionka-Leszczyny, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Urbana Czecha](#)

[28 września 2021 – Gliwice, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Teodora Kurpana](#)

[29 września 2021 – Knurów, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Hermana Grzesioka](#)

[30 września 2021 – Katowice, oznaczenie grobów powstańców śląskich Roberta Oszka oraz Karola Orlińskiego](#)

[1 października 2021 – Pilchowice, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Feliksa Michalskiego](#)

-

[6 października 2021 – Pszczyna, oznaczenie grobów powstańców śląskich Aleksego Fizi, Stanisława Krzyżowskiego, Huberta Piechy oraz Juliusza Cichonia](#)

[7 października 2021 – Wyry, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Alojzego Świerkota](#)

[11 października 2021 – Tychy, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Józefa Nowaka](#)

[12 października 2021 – Mikołów, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Alojzego Gabora](#)

[13 października 2021 – Ornontowice, oznaczenie grobów powstańców śląskich Jana Widucha i Józefa Swobody](#)

[14 października 2021 – Sosnowiec, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Stanisława Bielskiego](#)

[18 października 2021 – Opole, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Pawła Skrzypulca](#)

[19 października 2021 – Wodzisław Śląski, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Wiktora Brachmańskiego](#)

[20 października 2021 – Żarki, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Franciszka Jędrychy](#)

[21 października 2021 – Rydułtowy, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Franciszka Wity](#)

[26 października 2021 – Siemianowice Śląskie, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Jana](#)

[Nepomucena Stęślickiego](#)

[27 października 2021 – Mysłowice, oznaczenie grobu powstańca śląskiego Tomasza Adama Janty](#)